

Το Σαράνθ
 Κοινωνία Γερουρίας
 Η. Παζαμά
 Ξενοδοχείο
 & γειώμα

... Ah non è solo
 Per gli estinti la tomba! ...
 PINDEMONTÉ.

ΔΗΜΟΤΙΚΩΤΑΤΟΣ και συμπάθης σατυρογράφος, παμφλετογράφος και δημοσιογράφος Ζακύνθου, προχθές τὸ ἑσπέριον περὶ τὴν δεκάτην παρέδωκε τὸ πνεῦμα τραγῳδῶν καὶ γελῶν, ἐνῶ σώας εἶχε πάσας τὰς φρένας καὶ εἶχε κατανοήσει ὅτι ἡ ὥρα νὰ παραδώσῃ τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Πλάστον εἶχε φθάσει. Ἀπέθανεν ὡς ἔζησεν. Ἦτο μέγας γελαστής. Ἐγέλα καὶ δι' αὐτὰ ἄπερ ἄλλος τις εὕρισκεν ἀξία λατρείας ἢ λόγου. ἤρμοζεν εἰς αὐτὸν πληρέστατα τὸ ὁ σὺ τε θαυμάζεις ἄλλοις ἐστὶ γέλωτος. Ὁ γέλωτος τοῦ ὅμως ἦτο ἀθῶος ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, δὲν κατέθλιβε καρδίαν οὐδ' ἠδύνατο νὰ σε ἀποκαταστήσῃ μισάνθρωπον, καὶ σπανίως εἶχε τὴν τοῦ don Juan πειρίαν.

Ἐγεννήθη ἐκ πλουσιωτέτων γονέων τῇ 8ῃ Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1847 καὶ παρὰ τῆς ἀναδόχου Μαρίας Γιαννικέση-Καντούνη ὠνομάσθη Ἰερώνυμος Ἀγγελος. Ὁ πατὴρ τοῦ ὠνομάζετο Ἰωάννης ἢ δὲ μήτηρ Ἀδαμαντίνη Δαμουλιάνου.

Ἐκτὸς τοῦ πλούτου, ὁ οἶκος οὗτος εἰς τὰ ἱστορικὰ χρονικά κατέχει ἐπιφανῆ θέσιν, διότι ἐξ αὐτοῦ δύο γόνοι, γεννηθέντες τὸν παρελθόντα αἰῶνα, διέπρεψαν, ὁ Ἰωάννης Καντούνης ἱατρός, ποιητὴς καὶ μεταφραστὴς τοῦ Μεταστασίου καὶ ὁ Νικόλαος Καντούνης ζωγράφος ἄριστος.

Ὁ Ἀγγελος Καντούνης ἔλαβεν ἕλως οἰκιακὴν ἀνατροφήν καὶ ἐκπαίδευσιν, τῶν δὲ δημοσίων ἐκπαιδευτηρίων οὐδὲ τὸν οὐδὸν ἐπάτησε. Τῆς ἑλληνικῆς διδασκαλίας ἔλαβε τὸ ἀείμνηστον Νικόλαον Κατραμῆν καὶ τὸν Ἀνδρέαν Κουντούρη, τῆς δὲ ἰταλικῆς καὶ γαλλικῆς, τῆς γραμματολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας, τὸν Ἰγνατίον Μαρτζώκην. Ὁ ἐπιφανὴς οὗτος ἴταλός πολλακίς μοι ὠμολόγησεν ὅτι ἦτο ὁ Καντούνης ἐκ τῶν καλλιτέρων καὶ εὐφρεστέρων μαθητῶν του, καὶ ἀμέσως διεκρίνε τὴν ἑκτακτὸν αὐτοῦ εὐφυΐαν. Πράγματι ἡ τῆς φύσεως εὐκληρία καὶ τὰ ψυχικά του προτερήματα ἦσαν οὐχὶ ὀλίγα. Εὐφυῆς νοῦς, φύσει σάτυρος, ζωηρὰ φαντασία, τὸ μνημονικὸν ἀσύλητον ὑπὸ λήθης καὶ στεγανὸν, πρῶτος καὶ φιλόανθρωπος τὸ ἦθος, τίμιος, φίλος, τολμηρὸς, μετρίοφρων. Ἡβήσας ἔδειξε μέγαν τὰ γνωρίσματα τοῦ ἐκτάκτου πνεύματος, τὸ ὅποιον ὅμως δὲν τὸ ἐκαλλιέργησεν ὡς ἔδει. Τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ ἦτο φυσικόν. Ὅσάκις ἐσκωπτεν, ἐμυκτήριζεν καὶ ἐμάστιζε δὲν διήγειρε πάθη μεγάλα, οὐδὲ ἐξαγρίωνε τὰ πλήθη. Ἐκίνει τὸν γέλωτα, οὐχὶ τὸ δάκρυ, ἔδακνεν ἄλλ' οὐχὶ μέχρις ἀνιάτου πληγῆς. Τὸ humour αὐτοῦ ἦτο εὐχάριστον, δεικτικὸν ἐνίοτε, οὐχὶ ὅμως δόλιον. Αἱ ἀπαντήσεις του πλήρεις ἀπαικτικῆς ἀλλάτος ἢ ὑπεινυγμῶν. Τὴν κοινωνίαν, ἐν ἧ ἔζη, κατὰ βάθος ἐγνώριζε. Παντοῦ παρευρίσκετο, τὰς νύκτας περιεφέρετο καὶ μεγάλην εὐχαρίστησιν εὕρισκε συναναστρεφόμενος καὶ μετ' αὐτῶν τῶν πτωχοτέρων καὶ ἐλεεινοτέρων τῶν ἀνθρώπων, οὗς εὐφραγέται ὅπως ἠδύνατο.

Διὰ τοῦ προῦρου θανάτου του, ἡ Ζακύνθος ἀπώλεσε τὸν δημοτικὸν σατυρογράφον καὶ ἀληθῆ τύπον ἰδιορρυθμον, ὁ ὁποῖος, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, θὰ ἐπιζήσῃ, ὡς ἐπιζῆ ὁ Κουτούζης. Τὰ παμφλέτια, τὰ κάλλανδα καὶ τὰ σατυρικά του εἶνε ἄπειρα ὅλα αὐτοσχέδια, εὐφρεστάτα καὶ μεστὰ τοπικῆς χροιάς. Μόλις ἀνεγίνωσκον οἱ Ζακύνθιοι τὴν πρώτην γραμμὴν σατύρας, ἀμέσως ἐμάντευον ἂν ἦτο τοῦ Καντούνη ἔργον. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπαγόρευε καὶ ποτὲ σχεδὸν δὲν ἔγραφεν εἰς τὴν οἰκίαν του ἀλλ' ὅπου καὶ ἂν εὕρισκετο. Συνεργάτης ὑπῆρξεν εἰς πολλὰς τοῦ τόπου ἐφημερίδας, καὶ ἐξέδωκεν ἀξιολόγους σατυρικὰς ἐφημερίδας, οἷον Κόσκινον, *) Ἀναγελάστραν, Σκύλον, Γουζέλην κλπ.

Ἡ φύσις, ὡς εἶδομεν, εὐμοίρησεν αὐτὸν μετὰ πολλῶν ἐπιζήλων προτερημάτων, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐπροίκισε καὶ μετὰ πρακτικῶν νοῦ, οὐδὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκείνης, νὰ χαλιναγωγῆσῃ τὰς ἐπιθυμίας του. Ἀνθρώπος διευθυνόμενος μόνον ὑπὸ τῆς καρδίας, ὡς ἀνεργάτιστος καὶ ἀνευ πηδαλίου φέρεται σκάφος ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ. Εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρέθη ὁ εὐφρεστάτος Καντούνης. Ὁ Βολταῖρ εἶπεν ὅτι «ὁ ἔρως ὑποδουλοῖ τὸν νοῦν, τὴν καρδίαν καὶ τὸ σῶμα.» Βεβαίως τὸ ἀξίωμα τοῦτο τοῦ μεγάλου γαλλάτου δὲν ἐφαρμόζεται εἰς πάντας διότι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ἐφ' ὧν οὐδεμίαν ἰσχὺν ἔχει ὁ ἔρως. Ὁ Καντούνης ὅμως ἐγένετο αἰχμάλωτος τῆς καρδίας του. Τοῦτο καὶ παντοῖαι ἄλλαι περιστάσεις ἔλαβον τὴν δυνάμιν ἐπ' αὐτὸν ὡστε αἱ ἐλπίδες, οἱ πόθοι, τὰ σχέδια, αἱ προσδοκίαι τῆς ἀνθηρᾶς νεότητος, πᾶν ὅ,τι καθιστᾷ γλυκεῖαν τὴν ζωὴν ἐξαφανίζοντο ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ αἱ σκέψεις ἐπολιόρκησαν στενωπὸς τὴν ἀτιθάσειτον ἑκτακτὸν διάνοιάν του. Οὕτως ἐνῶ ἠδύνατο ἐπαξίως ν' ἀνέλθῃ εἰς διαπρεπῆ ἀξιώματα, νὰ εἶνε ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ ἰδίως εἰς τὰς ἐναρέτους καὶ ἱκανὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ, ἀπεγοητεύθη δυστυχῶς καὶ ἐγκατέλειψε τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τρόπον ἀπίστευτον. Δυστυχῶς, βήμα ἄσκεπτον προξενεῖ τὸ λάθος, ἐρχόμεθα πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ, καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἡ θέσις μας δαινοῦται. Γεννᾶται πάλῃ μετὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας, τῆς καρδίας καὶ τοῦ καθήκοντος, ἢ—ὅπερ χεῖριστον—καὶ τῆς ὑπάρξεως. Ὁ Καντούνης ἐν τῇ πάλῃ ταύτῃ ἐνόμισεν ὅτι ἀνακούφισιν εὕρισκεν εἰς τὸν ἄστατον βίον, ἀγνοῶν, ἴσως, ὅτι ἀνεπαίσθητως ἐμαραίνετο, ἐξητθῆναι καὶ πρὸς τὰ χεῖλη τοῦ τάφου ἐπέλαζεν.

3 Σεπτεμβρίου 1890.

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

*) Εἰς τὸ Κόσκινον συνεργάζετο καὶ ὁ πεφιλημένος ἡμῶν εὐφυῆς ποιητὴς κ. Δ. Ἡλιακόπουλος.

Τυπογραφεῖον ὁ «Φόσκολος»

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ
 ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
 ΑΙ. 55. Φ1. 0080

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ